

YELKENCİNİN KARBON AYAK İZİ

Küresel ısınma, eriyen buzullar, kuraklık tehlikesi, mevsim değişiklikleri, sera gazlarının atmosfere yayılımı ile ilgili haberler, sürdürülebilir dünya ile ilgili kaygılarımızı her geçen gün artırıyor. Yelkenciliğin ruhu ve bu çok özel yaşamın incelikleri bir araya geldiğinde, sürdürülebilir yaşamın gereklilikleri müthiş bir ahenk oluşturuyor. Yelkencilerin sade deniz yaşamları ile mevcut düşük karbon ayak izleri, tüm insanlığa denizlerden önemli bir ders veriyor adeta.

YAZI VE FOTOĞRAFLAR: SERPİL ŞAHİNOĞLU

Doğanın zarar gördüğü durumlarda tüm canlı türleri için kaliteli bir yaşam alanı düşünmek haliyle zorlaşıyor. Gereken önem verilmediği takdirde, belli bir zaman sonra yaşamı dahi düşünmek imkânsız hale gelecek... Doğaya ve dünyaya en büyük zararı, yanlış öğrenilmiş uygulamalar, fazla ve hızlı tüketim alışkanlıklarımızla biz insanlar veriyoruz. Bu bağlamda insan yaşantısının kontrol edilemez çıktıları, atmosferin yapısına olumsuz etki ederek, iklim değişikliklerine kadar gidebilecek tafisi olmayan sonuçlar doğurabilecek gibi duruyor. Durum böyle olunca da atmosferde yer alan karbondioksit gazlarının ifade edildiği büyük karbon ayak izlerimizin, doğadaki olumsuz etkilerine katlanmaktan başka bir çare

görmüyor.

Günümüzde sıklıkla duyduğumuz 'karbon ayak izi' günlük yaşantımızda kullandığımız ve aldığımız ürünlerin tamamının üretim aşamaları ile ulaşım, ısınma ve elektrik tüketimlerimiz sonucu atmosfere salınan karbondioksit miktarını anlatan terimdir. Yani başka bir deyişle karbon ayak izi, birim karbondioksit cinsinden ölçülen, üretilen sera gazı miktarı açısından insan faaliyetlerinin çevreye verdiği zararın ölçüsüdür. Bizler ne kadar az eşya ile sade bir hayat sürersek, atıklarımızı ayrıştırıp azaltırsak, az kullanılan ve yenilenebilir enerji miktarlarına ulaşabilirsek, karbon ayak izlerimizi küçültürsek sürdürülebilir dünyanın kapılarını tüm insanlığa ve gelecek nesillere açabileceğiz. İşte

Serpil Şahinoğlu

tüm bu çok önemli bileşenler, denizler ve denizciler söz konusu olduğunda bir yapbozun parçaları gibi yerli yerine oturuyor.

Yelkenciliğin ruhu ve bu çok özel yaşamın incelikleri bir araya geldiğinde, dünyanın olması gereken düzeni ve sürdürülebilir yaşamın gereklilikleri müthiş bir ahenk oluşturuyor. Yelkencilerin sade deniz yaşamları ile mevcut düşük karbon ayak izleri, tüm insanlığa bu süreçte denizlerden ders verir nitelikte... Bu tutkuyu keşfeden insanlar için yelkencilik asla kaybetmek istemeyecekleri kadar önemli bir değer, her şeyden öte bir yaşam biçimi... Temiz denizlerde olmak, doğanın bir parçası olduğunu, doğanın tam da içinde yaşarak ve yakından hissetmesi, insana yeri asla doldurulmayacak bir huzur ve sevinç veriyor. Yelkencilerin tekne yaşamlarını ve seyir şartlarını incelediğimizde, sürdürülebilir dünya için büyük önem arz eden pek çok karbon ayak izi kriterlerinin sistemin içinde karşılandığını görüyoruz. Aslında bu durumun tüm denizseverlere örnek teşkil ettiğini ve yapacakları küçük farklılıklarla büyük farkındalıklar yaratacaklarını, temiz denizlere ve sürdürülebilir seyirlere kavuşacaklarını düşünüyorum.

Doğaya kaçış yelkenciliği özendiriyor

Hızlı şehirleşmenin artması ile insanların şehirden kaçış planlarının göz bebeği doğa. Doğaya ve doğada yapılan sporlara ilgi ile birlikte tüm dünyada denizlere ve yelkenciliğe olan yönelim de hızla artıyor. Çevre kirliliği ve iklim değişikliğini sorunlarında önemli bir yer tutan, fosil yakıtların ve elektrik kullanımının en aza indirildiği, mavi denizlere kucak açarken daha çok rüzgâr ve güneş enerjisi gibi en temiz sürdürülebilir enerji kaynaklarını kullanan yelken dünyası, zehirli ve zararlı karbon atıkların doğaya salınımına önemli ölçüde engel oluyor.

Sade tarzıyla az eşya gerektiren yelken dünyası, ağırlıkların azaltılması ve rüzgâr gücünün kullanılması bağlamında çok düşük miktarda fosil yakıt tüketimine ile yarınlara önemli ölçüde fayda sağlıyor. Özellikle rüzgâr, güneş ve pervaneden elde edilen sürdürülebilir enerjiler ile teknelerde elektrik ihtiyacının çoğu karşılanıyor. Bu durum, dünya için daha az karbon salınımına işaret ediyor. Güneş panelleri, rüzgâr türbinleri ve pervane hidrolikleri, kendi yatırım maliyetleri dışında herhangi bir maliyet gerektirmeden, teknelerin elektrik ihtiyaçlarını belli ölçüde gideriyor. Sadece yelkeniler değil, günümüzde tamamen

güneş enerjisi ile çalışan hatta okyanus geçen yapan motoryatlar bile mevcut... Bu sebeple doğanın yok oluşunu izlemektense, hızlı ve gereksiz tüketime harcanan paralar, bu gibi doğaya katkı sağlayacak yatırımlara harcanabilir...

Günümüzde duyarlı tekne üreticileri, geri dönüşüm malzemelerden de

karbon ayak izi son derece küçük tekneler üretebiliyor. Yelkenli teknelerin üretimi de doğaya olan karbon salınımı açısından oldukça önemli. Bu konuda yelkenseverlerin tekne alımlarında dikkat etmesi gereken birkaç husus mevcut...

Deniz ekosistemi için boya seçimi bile önemli

Daha az enerji ile daha hızlı gidebilen tekneler ve bunların üretiminde kullanılan kabuk malzeme. Bu ölçütlerde tercih edilebilecek en uygun kabuk malzeme genellikle karbon fiber. Yelkenli tekne üreticileri motorlarında genellikle motorin tercih ediliyor olsa da seyirini özenle planlayarak rüzgâr gücünden azami oranda faydalanan çevreci yelkencilerinden bahsediyoruz. Unutmayalım ki, ne kadar az fosil yakıt kullanımı varsa, doğanın ömrü bir o kadar çok olacak demektir.

Teknelerimizin doğaya karbon salınımını en aza indirmek açısından yelken donanımı ve performansı da önemli. Az rüzgârla bile en fazla performans sağlayacak yelken donanımı tercih edilmeli. Diğer dikkat edilmesi gereken donanımsal bir konu ise teknelerimizin karina boyası. Gövde boya, teknelerin suda sürtünmelerinden dolayı, rüzgârsız motor seyirlerinde, doğaya karbon salınımı açısından zarar veren ve hassas davranılması gereken bir konu. Boya tercihi deniz ekosistemi açısından da önemlidir.

Tüm bunlar bizim yelkencilik hayatımızın başında, teknelerimizle buluşmadan önce gözetmemiz gereken hususlar... Bu teknik detayların yanı sıra, göz önünde bulundurmamız gereken bir diğer konu ise; doğaya saygı. Sürdürülebilir yelkencilik kurallarının başında kaynak kullanımı ve atık depolaması gelir. Doğal atıklar dahil olmak üzere hiçbir atığın denize atılmaması gerektiği kuralını maalesef hâlâ hatırlatmak zorunda kalıyoruz. Doğal atıkların, doğaya karışabileceği düşüncesi kafalarda yer etmiş olsa da oksitlenmeden dolayı deniz ekosistemine ciddi zararlar doğurabileceği gerçeğini unutmamalıyız. Bu sebeple doğal ya da doğal olmayan herhangi bir çöpün denize atılmaması ve bunun da ötesinde doğru şekilde depolanarak çöp toplama merkezlerine ulaştırılması gerekir.

Teknelerimizde elektrik ve su

kullanımını en aza indirmek her zaman önerilir ve hatta sadece teknelerimizde değil, bunu bütün yaşantımıza yaymamız gerekir. Teknelerimiz için her ne kadar elektrik türbinleri ile elektrik veya su yapıları ile su temin edebiliyor olsak da özellikle su temininde jeneratöre gerek olduğu göz önünde bulundurulmalı. Jeneratör doğrudan fosil yakıt kullanımı demektir. Ayrıca teknelerde plastik materyal ve pet şişe tercih etmememiz, teknelerimizin karbon ayak izini azaltır. Özellikle içme suyu için depolar oluşturarak pet şişe kullanımı en aza indirilebilir. Bu önlem sağlığımız, atık yönetimimiz ve bu şişelerin üretimi sırasında oluşan karbon ayak izleri açısından doğaya yapılabilecek en büyük iyiliklerden biri olur.

Teknelerimizde kirli atık su yönetimi açısından pis su toplama noktalarını seyirlerimiz içine almalıyız. En kötü şartlarda atık suların denize bırakılması hususunda 12 mil açık su kuralını unutmamalıyız. Teknelerimizde ekolojik kökenli doğada çözünebilir deterjan, sabun ve şampuanları kullanmalıyız. Atık suların deniz florasına ve ekosistemine zararları denizciler için önemli konular içinde yer almalıdır.

Hava durumları göz önünde bulundurularak yaptığımız planlı yolculuklar yelken seyir süremizi, motor seyir süremizin üzerinde tutmalıdır ki teknelerimizin karbon ayak izi en aza indirgense. Seyirlere en az eşya ile katılarak tekne yükünü azaltabiliriz. Uğrayacağımız pek çok noktada tüketim malzemelerimizi temin edebileceğimizi ve hafif bir teknenin pek çok açıdan daha verimli yol alacağını unutmamalıyız.

Biz yelkenciler de sürdürülebilir bir dünya, sürdürülebilir yelkencilik için sorunların bir nebze de olsa farkında olmalıyız. Aldığımız her nefesin yarısının denizlerden sağlandığını unutmamalıyız. Öncelikle mevsimsel değişikliklerin önüne geçebilmek için karbon ayak izlerimizi küçülterek geleceğe yelken açmalıyız. Temiz bir dünyayı, masmavi denizleri gelecek nesil denizcilere bırakacağımızı hiçbir zaman unutmamız dileklerim ile...

